

TTY/Fysiikan laitos
FYS-1090 Insinöörifysiikka 1, Tietotekniikka Välikoe 2. 26.1. 2007

1. (a) Ilmaa voi pitää ideaalikaasuna, jonka molekyylien vapausasteiden lukumäärä on 5. Mitkä ovat ilman C_V ja adiabaattivakio?

(b) Propaanikaasun molaarinen ominaislämpökapasiteetti vakiotilavuudessa on $65.46 \frac{J}{K \cdot mol}$. Montako aktiivista vapausastetta propaanimolekyyillä on ja mikä on kaasun adiabaattivakio?

(c) Kaasua on alussa lämpötilassa $T = 300K$ ja paineessa $1atm = 1.013 \times 10^5 Pa$. Alkutilavuus on V_1 .

Kaasu puristetaan adiabantisesti tilavuuteen, joka on viidestöistaosa alkuperäisestä. Mitkä ovat lopulämpötila ja -paine, jos kaasu on (1°) ilmaa tai (2°) propaania?

(d) Jos halutaan kaasun kuumenevan, onko parempi jos molekyyleillä on vähän vai paljon aktiivisia vapausasteita?

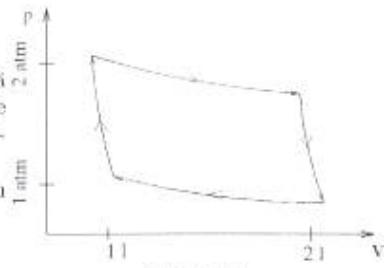
2. Tarkastele oheista kiertoprosessin pV-diagrammia.

(a) **Arvioi** kuvasta prosessin tekemä nettotyö.

(b) Lämpöä otetaan korkeasta lämpötilasta $T_H = 700K$ ja sitä luovutetaan matalaan lämpötilaan $T_L = 350K$. Laske hyöty suhte olettaen, että voit käyttää Carnot'n prosessin hyöty suhteen lauseketta.

(c) Laskemasi hyöty suhteen ja nettotyon avulla, laske prosessin ottama lämpömäärä Q_H ja luovuttama lämpömäärä Q_L .

Huom. $1atm = 1.013 \cdot 10^5 Pa$.

Tehtävä 2.

3. Auringon säteilyn intensiteetti I maapallon etäisyydellä on $1.37 kW/m^2$. Maapallon ilmakehästä heijastuu 30% auringon säteilystä.

(a) Kuinka suuri on maapallon pinnalle saapuvan säteilyn Intensiteetti I_m ? Kuinka suuri on pinnalle saapuvan säteilyn kokonaisteho (Vihje: teho lasketaan maapallon poikkipinta-alan avulla)

(b) Maapallon pintalämpötila määrityy sen lämpösäteilynä säteilemästä tehosta. Tasapainossa Maapalon pinnan säteilyteho on sama kuin pinnalle sanpova säteilyteho. Osoita, että Maapallon lämpötilalle on voimassa lauseke

$$T = \sqrt[4]{\frac{I_m}{4\sigma}}.$$

Mikä olisi maapallon pinnan lämpötila, jos tässä olisivat kaikki vaikuttavat tekijät?

(c) Kasvihuonekaasujen ansiosta osa säteilystä palaa takaisin maan pinnalle, jolloin pinnalle saapuva (ja poistuva) säteilymäärä I_m kasvaa jollain kertoimella κ . Jos $\kappa = 1.5$, mikä on maapallon pintalämpötila?

$$\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$$

4. Veden tiheys on $\rho = 1.00 kg/m^3$, ja moolimassa on $18.0 g/mol$. Ideaalikaasun molaarinen tilavuus on $22.4 l/mol$.

(a) Jos $100^\circ C$ -asteinen vesi höyrystetään $100^\circ C$ -asteiseksi vesihöyryksi, paljonko tarvitaan lämpöenergiaa, kun vettä on $1.00 kg$? Veden höyrystymisen latenttilämpö on $L_v = 2.256 \times 10^6 J/kg$.

(b) Laske veden entropian muutos tässä tapauksessa.

(c) Paljonko työtä vesi tekee laajetessaan. Oleta vakipaine $p = 1.013 \times 10^5 Pa$.

5. Pakonopeus tarkoittaa sellaista lähtönopeutta planeetan tai muun kappaleen pinnalta, joka riittää vapauttamaan kokonaan planeetan gravitaatiokentästä.

(a) Osoita energian säilymislain avulla, että pakonopeuden lauseke on

$$v_e = \sqrt{2GM/R}.$$

(b) Maapallon massa on $M = 5.97 \times 10^{24} kg$ ja säde on $R = 6.38 \times 10^6 m$. Mikä on pakonopeus maapallon pinnalta? (c) Schwarzschildin säde R_s kertoo mustan aukion tapahtumahorisontin säteen. Tapahtumahorisontilta pääsee vapaaksi ainoastaan valon nopeudella. Jos maapallo romautaisi mustaksi aukoksi, mikä olisi sen Schwarzschildin säde?

Kaavoja, joita saatat tarvita. Osa niistä toimii vain erikoistapauksissa, eivätkä siis ole yleispäteviä.

Ympyrän pinta-ala $A = \pi R^2$, pallon pinta-ala $A = 4\pi R^2$, Maapallon säde $R = 6.38 \times 10^6 m$, maapallon massa $M = 5.97 \times 10^{24} kg$.

$g = 9.80 m/s^2$, $G = 6.67 \times 10^{-11} Nm^2/kg^2$, $F_g = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$, $U_g = -G \frac{m_1 m_2}{r}$, $0^\circ C = 273 K$, $\sigma = 5.67 \cdot 10^{-8} \frac{W}{m^2 K^4}$, $H = Ae\sigma T^4$, $k = 1.381 \cdot 10^{-23} J/K$, $R = 8.315 J/(K \cdot mol)$, $N_A = 6.022 \cdot 10^{23} kpl/mol$, $dQ = mc dT = nCdT$, $Q = mL_{f,c}$, $dW = pdV$, $dS = dQ/T$, $S = k \ln w$, $pV^\gamma = \text{vakio}$, $TV^{\gamma-1} = \text{vakio}$, $\gamma = C_p/C_V$, $C_V = \frac{R}{2}$, $C_p = C_V + R$, $pV = nRT$, $dU = nC_V dT$.